

Szakmai beszámoló az I. országos Közösségi Régészeti Konferenciáról

Pályázati azonosító: 204108/01656

November 12–13-án a szentendrei városháza dísztermében gyűltek össze a közösségi régészet témakörével foglalkozó kutatók és civil érdeklődők az első országos Közösségi Régészeti Konferencián. A rendezvénynek a Szentendrei Önkormányzat adott otthont, szervezője a Ferenczy Múzeumi Centrum és a Közösségi Régészeti Egyesület volt, de társszervezőként előkészítésében részt vett a Magyar Régész Szövetség és a Magyar Régészeti és Művészettörténeti Társulat is. Az eseményt élénk érdeklődés kísérte, a két nap alatt több mint 110 fő fordult meg a helyszínen, de az élő közvetítésnek köszönhetően több tucat érdeklődő online csatlakozott be. Az esemény kiemelt fontosságát jelzi, hogy a streamelt és a közösségi médiában hozzáférhető videókat már ezres nagyságrendű néző tekintette meg.

A konferencia elsődleges célja az volt, hogy az érintett kutatókat és civileket egy országos érdekeltségű fórumon összehozza, lehetőséget biztosítson a bemutatkozásra, kapcsolattartásra és vitákat generáljon. A közösségi régészet a szakmán kívüli impulzusok hatására kapott lendületet, és a civilekkel való sikeres együttműködések révén bontakozott ki országszerte. A civilek változatos igényeire adott válaszként formálódik, és ma sincsenek egységes eljárásrendjei. Az egyre fokozódó érdeklődés és aktivitás miatt rendkívüli mozgalmas és színes történet, egymást követő és egymásra épülő terepi régészeti projektek láncolata. Több éves perspektívában ennek az összetett folyamatnak is kitapintható a fő csapásiránya és a mérföldkövei. A szórványos akciókból, kísérletező kedvű terepmunkából kutatási programok nőttek ki. Minden projektnek, minden történetnek, minden kihívásnak vannak tanulságai. A konferencia regisztrálni, emésztetni akarta ezeket az új benyomásokat, közösen átgondolni, megbeszélni, majd a szakmai konszenzus mentén továbblépni, hiszen vannak olyan tapasztalatok, amelyeket érdemes megosztani egymással, eljárásrendek, amelyeket érdemes egységesíteni. A nagy számban jelenlévő kolléga bizonyíték arra, hogy a szakma felismerte a közösségi régészetben rejlő lehetőségeket, nyitott az új kutatási eljárás megismerésére és alkalmazására.

Az első napon módszertani jellegű előadásokat hallhatunk, a második nap a civilekkel közösen folytatott konkrét kutatási eredményeket ismertették a kollégák. Az eseményt lezáró pódiumbeszélgetésen a konferencia és általában véve a közösségi régészet legégetőbb kérdéseivel foglalkoztak a felkért hozzászólók. A tanulságok megfogalmazása mellett itt már elsősorban a közösségi régészet jövőjéről esett szó. Az irányított beszélgetés lényegretörő problémafelvetése, a közönség soraiból érkező értékes megjegyzések élesen világították meg az eltérő álláspontokat, az országos szinten regisztrálható különbségeket, a rendkívüli sikerek mellett a hiányosságokat és a további fejlődéssel, intézményesedéssel kapcsolatos aggodalmakat. A konferencia kísérleti jellegű volt, inkább egy kibővített workshop, mintsem előadássorozat, élénk vitákkal, számtalan hozzászólással, jó hangulattal.

A konferencia által felszínre hozott problémák további közös gondolkodásra sarkallnak, ezt a munkát a résztvevők workshopokon folytatják. A következő ilyen esemény megrendezésére a Fejér megyei múzeumi kollégák vállalkoztak. A konferencia hatása azonban többre jut. Intézményközi és kutatók közötti megállapodások születtek közösségi régészeti programok indításáról, illetve az eddigiek folytatásáról. A terepi munkák összehangolása mellett ugyanilyen fontos a módszertani előrelépés, egymástól különböző, de működőképese mintákat adtak egymás kezébe az elkötelezett kutatók, megkönnyítve az induló programok gyerekbetegségek leküzdését.

A konferencia kísérőrendezvénye volt a „Kincskeresés, kaland, tudomány. Közösségi régészeti projektek Pest megyében” című régészeti kiállítás megtekintése, illetve az azonos című katalóguskötet szakmai bemutatója. A kiállítótérben nem csak a kurátor tartott vezetést, hanem a kiállítás építésében, vagy a kutatási projektekben résztvevő kollégák is. A Pest megyei kutatásokat összegző, reprezentatív kiállítás egyes elemeinek kölcsönzésének igénye több résztvevő intézmény részéről felmerült, illetve hasonló kiállítások szervezésére ösztönözte a látogató szakmai közönséget. A kiállítási katalógust a Magyar Tudományos Akadémia Régészeti Intézetének igazgatója méltatta és a tervek szerint a könyvismertető hamarosan publikáció formájában is megjelenik. A könyvbemutató alkalmával került sor a poszterek ismertetésére is. Szerzőik 5-10 percben foglalták össze kutatásaikat, vagy a közösségi régészettel kapcsolatos gondolataikat. Nagyon fontos, hogy ebben a szekcióban elsősorban civilek osztották meg tudományos kutatási eredményeiket, illetve az örökségvédelmi intézményekkel közösen folytatott munkáik gyümölcsét.

Az elhangzott előadásokról videofelvétel készült, a ppt-k és hangfelvételek felhasználásával video előadásokat gyártunk, melyeket feltöltünk a Ferenczy Múzeumi Centrum és a Közösségi Régészeti Egyesület által üzemeltetett honlapok felületeire ezzel is hozzájárulva a tudománynépszerűsítéshez. Az előadások kivonatát absztraktfüzetben nyomtattuk ki a résztvevők számára. A konferencia tapasztalatairól tudományos folyóiratba is készül szakmai beszámoló.

A rendezvény alatt fokozottan vettük figyelembe a járványügyi készültség alatt a rendezvények megtartására vonatkozó aktuális előírásokat. A teremben a résztvevők maszkot viseltek és csak az azonos háztartásban élők ülhettek egymás melletti székekre. A helységet rendszeresen szellőztettük. A résztvevők számát a terem befogadóképessége szerint korlátoztuk. A bejáratnál és a regisztrációnál kézfertőtlenítő szerek voltak kihelyezve. A vírushelyzetre való tekintettel az első nap estjére tervezett fogadást lemondtuk, de meleg étkezést biztosítottunk az előadó kollégák részére.

Szentendre, 2021. november 23.

Dr. Rácz Tibor Ákos, szervező
régész, Ferenczy Múzeumi Centrum

KÖZÖSSÉGI RÉGÉSZETI KONFERENCIA – PROGRAM

November 12.

„MINDENKI MÁSKÉPP CSINÁLJA.” A KÖZÖSSÉGI RÉGÉSZET MODELLEI, MÓDSZERTANI TANULSÁGOK

9:00 Megnyitó Köszöntőt mond Prosek Zoltán, a Ferenczy Múzeumi Centrum igazgatója és Lang András önkormányzati képviselő, a Kulturális, Oktatási és Civil Bizottság elnöke
Szakmai bevezetőt tart Wollák Katalin örökségvédelmi szakértő, a Magyar Régészeti és Művészettörténeti Társulat főtítkára

9:20 Előadások Levezető elnök: Wollák Katalin
Rácz Tibor Ákos A Pest megyei közösségi régészeti program mérföldkövei és tanulságai
Szücsi Frigyes A Fejér megyei közösségi régészeti program és a csákerényi modell
Bakos Gábor Egy korszakváltás előestéjén, azaz a közösségi régészet helyzete a Herman Ottó Múzeum önkéntesi programjának tükrében
Péterváry Tamás – Rózsa Zoltán – Vida István

Válasz a közösségi régészeti kutatási paradigma kihívásaira

11:00 Kávészünet

11:20 Előadások Levezető elnök: Wollák Katalin
Eke István Közösségi régészet Zala megyében
Mrenka Attila Közösség. Régészet. A határon
Czövek Attila A közösségi régészet helyzete Tolna megyében

12:40 Ebédészünet

14:00 Előadások Levezető elnök: Szabó Gábor
Kálnoki-Gyöngyössy Márton A kincstalálás. Szabályozások a római jogtól napjainkig
Laszlovszky József Csataterek komplex kutatása és a közösségi régészet: a muhi csatater vizsgálata és módszertani tanulságai
Szatmáriné Bakonyi Eszter – Tóth Eszter
A régészeti feltárások műtárgyvédelmi aspektusa
Schmidt Balázs Digital Meets Heritage - 3D-s alkalmazások a régészetben

15:40 Kávészünet

16:00 Könyvbemutató A „Kincskeresés, kaland, tudomány. Közösségi régészeti projektek Pest megyében” c. kiállítási katalógus és tanulmánykötet szakmai bemutatója. A kötetet bemutatja: Kulcsár Gabriella, az MTA BTK Régészeti Intézet igazgatója

17:00 Tárlatvezetés A „Kincskeresés, kaland, tudomány. Közösségi régészeti projektek Pest megyében” c. kiállítás megtekintése
Vezetést tart: Rácz Tibor Ákos, a kiállítás kurátora; Helyszín: Pajor kúria, emeleti kiállítótér

19:00 Poszterek megtekintése Helyszín: Pajor kúria, Barcsay terem és aula

Poszterek

Győri Tibor Közösségi régészet az általános iskolában
Vinis Zoltán Közösségi régészettől a hivatásig
Hajdú Ádám Dávid A Miniszterelnökség szakmai hozzájárulásának bemutatása a kulturális örökségvédelemben
Péntek Attila – Markó András – Zandler Krisztián

Paleolit terep kutatások a Cserhát vidékén (Pest és Nógrád megye)
Havasi Bálint – Simmer Livia A Zala megyei pálos monostorok közösségi régészeti kutatása
Kocsis Anita Beszámoló a Dorog-Hosszúréték római kori villaépület területének talajradaros kutatásáról
Mag Hella – Nagy Balázs – Kóka István Régészeti felfedezés Szokolyán civil segítséggel

November 13.

„ÚJ UTAKON” AZ ÖNKÉNTESSEKKEL VÉGZETT RÉGÉSZETI KUTATÓMUNKA EREDMÉNYEI

09:00 Előadások Levezető elnök: Tankó Károly
Gutay Mónika – Kerékgyártó Gyula Középső paleolitikus telep Gyöngyöstarjánban. Gyöngyöstarján 10. sz. lelőhely kutatása
Béres Sándor – Kovács András Sajókeresztúr, Szakáll-tető lelőhely
Váczai Gábor Szétszórt bronzkoriak. A hamvasztásos rítusú temetkezések felszíni azonosításának lehetőségei

10:20 Kávészünet

10:40 Előadások Levezető elnök: Tankó Károly
Szabó Gábor Bronzkori és vaskori kincsek, ostromok nyomában. Példák a közösségi régészet és a célirányos tudományos kutatás lehetséges találkozásairól
Kiss Alexandra Kutatás Bodajk – Proletár-földek II. lelőhelyen
Steuer István Mikor készült a Csörsz-árok?

12:00 Ebédészünet

13:00 Előadások Levezető elnök: Rácz Tibor Ákos
Herbst Anna A pusztavacsi erénytál
Rózsa Zoltán – Szigeti Judit – Vida István Közösségi régészeti program Kisbárcányon (Nógrád megye)
Gálvölgyi Orsolya – Tóth Balázs Késő Árpád-kori kincslelet Lucfalva – Hosszú-völgyből

14:20 Kávészünet

14:40 Előadások Levezető elnök: Laszlovszky József
Debrődi Boglárka A közösségi régészet gyakorlata egy spanyolországi és egy magyarországi feltárás nyomán
Dobos János 15 év közösségi vármentés – kihívások és eredmények
Nagy Balázs Éremleletek a mohácsi csatavesztés után Pest megyében
Havasi Norbert – N. Kis Tímea Az Eger, Nagy-Eged-hegyi Szent Kereszt-kápolna kutatása

16:20 Kávészünet

17.00 Workshop Irányított beszélgetés Laszlovszky Józseffel a közösségi régészet aktuális kihívásairól. A pódiumbeszélgetés résztvevői: Bakos Gábor, Piros-Pozdora Máté, Rácz Tibor Ákos, Rózsa Zoltán, Szabó Gábor, Vida István

Fotódokumentáció

Prosek Zoltán, a Ferenczy Múzeumi Centrum igazgatója köszönti a vendégeket

Lang András önkormányzati képviselő, a Kulturális, Oktatási és Civil Bizottság elnöke megnyitja a rendezvényt

Wollák Katalin, a Magyar Régészeti és Művészettörténeti Társulat főtákosára tartott szakmai bevezetőt

A rendezvény szervezőjének nyitóelőadása

Vetített előadások a szentendrei városháza dísztermében

A konferencia kiadványa

A városháza elé kihelyezett plakát

A „Kincskeresés, kaland, tudomány. Közösségi régészeti projektek Pest megyében” című kötet szakmai bemutatója

A könyvbemutató közönsége

A poszterszekció